

חדש בקרבי

קרבן מלגות לחידושי תורה

מיסודו של

ר' שלמה מדמון ז"ל

בנשיאות

הרה"ג מרדכי יצהרי שליט"א

דבר המערכת

ונשמרתם מאד!

אל ביתו של מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל נכנס שואל בהול, ושאלתו הדחופה בפיו: בנו עומד לעבור טיפול סבוך, והרופאים מסופקים ומסובכים בינם לבין עצמם באיזה אופן לבצע זאת, ומהי הדרך הנכונה ביותר שתועיל לרפואתו.

הרב בירר את הפרטים המדויקים של הטיפול המדובר ולמרה הפלא הציע דרך חדשה, השונה בפרטיה מהצעת הרופאים, באומרו כי גם המציאות באיבר החולה שונה ממה שהם חושבים. השואל, האמון על דעת תורה והידיעה הברורה כי דברי אלקים חיים ניתנו כמענה בפיו של הרב, חש לבית החולים ומסר לרופאים את התשובה הנחרצת. הרופאים המשתוממים בדקו את הנושא, ואף הם הסכימו כי אכן - כדברי הרב כן צריך לעשות, והצעתו היא הנכונה ביותר. כמובן שהם עשו כדבריו, והחולה זכה לרפואה שלימה.

לאחר סיום הטיפול ראה השואל לנכון לגשת שוב אל ביתו של הגרי"ש אלישיב, להודות לו על עצתו הנכונה, והוא בישר לו שאפילו הרופאים הסכימו לחוות דעתו, וכפי שאמר הרב כך גילה גם הרופא.

תגובתו של הרב היתה קצרה: 'אבל מהיכן הוא ידע!'

הוא אומר: מכוח התורה ניתנה הידיעה גם לגבי חכמת הרפואה, ומשכך אין שאלה כיצד ידע הרב רז זה. אבל הרופא - שאינו לומד תורה - מניין הוא הצליח לגלות פרט זה?

והדברים נדרשים היטב לזמנינו, כאשר השפעת הנגיף המסוכן עודנה חופפת כל פרט בחיינו, ואנו נשמרים ביותר וככל הוראות גורמי הרפואה. אבל חשוב ונצרך להזכיר: איננו נזהרים בגלל שרופא פלוני אמר כך, או משום שבמשרדי הממשלה כך החליטו. אנו מחויבים לצו התורה: 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם', ומחמתו עלינו לעשות ככל האפשר כדי להישמר בתכלית הזהירות. זו מצונתנו וזו חובתנו בעת הזאת!

חורף בריא
המערכת

מאמר פתיחה

הרה"ג אייל גיאת שליט"א
דומ"ץ בית הדין 'אורחות משפט'

מתתיהו ובניו

טעם כפילות הניסים בהדלקת המנורה בבית המקדש, וסודם של מתתיהו ובניו שעל שמם נקראים ימי החנוכה

ככל שבכוחו הדל, מבלי להביט אל מוגבלותו הטבעית וחוסר יכולותיו.

נס פך השמן - בא לרומם את כוחו של היחיד. של המועט. של זה שאינו מסוגל. אותו שאין בו אלא כדי יום אחד, ואף על פי כן, 'הדליקו ממנו שמונה ימים'. מי שאין בכוחו לפעול, ואף על פי כן, הוא עושה את שביכולתו. להורות, כי למרות ש'לא עליך המלאכה לגמור - לא אתה בן חורין לבטל ממנה' (אבות פרק ב' משנה ט"ז). לפיכך נעשה הנס דווקא באופן זה, שנמצא פך אחד שלא היה בו בכדי להדליק אלא יום אחד, ואף על פי כן, בחפץ ה' סוף שהדליקו ממנו שמונה ימים.

לא בכדי התקופה כולה נקראת על שמה של אותה משפחה מופלאה - 'בימי מתתיהו ובניו' - להורות, כי יש בכוח עוז רוחם של יחידים סגולה, לשנות את פני הדור כולו.

לא אחת, מבקשים אנחנו לקום ולעשות מעשה, אך במחשבה שנייה מפטירים אנו לעצמנו כי איננו מסוגלים. נס פך השמן בא להאיר באור יקרות את 'מתתיהו ובניו', לעודד אותנו ולאמץ את רוחנו שנקום ונעשה מעשה ומן השמיים יסייעו בידנו הרבה מעבר ליכולתנו הטבעית.

מכאן נבוא לביאור הפסוק במשלי (י"ז, כ"ד): 'את פני מבין חכמה ועיני כסיל בקצה הארץ'. ופירש רש"י: 'ועיני כסיל בקצה הארץ' - לומר אין החכמה מצויה לפני, כי רחוקה היא ממני, איך אוכל לשנות סדר נזיקין שלושים פרקים, מסכת כלים שלושים פרקים, מסכת שבת עשרים וארבע פרקים. אבל לחכם הוא דבר קל, היום שונה שני פרקים ומחר שנים ואומר כך עשו אותם שהיו לפני מעולם!'

נעמיק ונתבונן: מדוע ה'כסיל' אינו מעלה פתרון כה פשוט לשנות היום שני פרקים ולמחר שני פרקים ו'קובץ על יד ירבה?'

דומה, שאותו כסיל, דווקא מאוד ריאלי בחשיבתו. אותו כסיל עורך חישוב מציאותי כמה זמן לוקח ללמוד סוגיא אחת ולפי אותו חישוב מבקש הוא לערוך לעצמו תוכנית לימודים מפורטת שבה הוא יצליח להקיף את כל חלקי התורה. אך בחשיבתו הריאלית הוא אינו מצליח להבין היאך ניתן להספיק בימי חלדו את הכל. או אז, מבקש הייאוש לקנות אצלו שביטה!

זהו סודו של החכם. 'היום שונה שני פרקים ולמחר שני פרקים', כפי יכולתו הטבעית, ואומר 'כך עשו אותם שהיו לפני' - כי גם אותם שהיו לפניו, בהיותם ילודי אישה, קרוצי חומר, לא היה לאל ידם על פי טבע לזכות לכתרה של תורה, ואם בכל זאת עלו וצמחו, אות הוא שזו הדרך, 'היום שני פרקים ולמחר שני פרקים', מבלי להתבונן 'בקצה הארץ'.

איאת בשבת (כ"א ע"ב), 'כשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי וניצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים!'

על השאלה, מה טעם אנו חוגגים שמונה ימים למרות שביום הראשון כלל לא היה נס, שהרי היה בפך השמן בכדי להדליק בו יום אחד - מתרץ המאירי (בית הבחירה שם) כי עצם הדבר, שנמצא פך אחד של שמן בטהרתו, חתום בחותמו של כהן גדול, שעה שכל יתר השמנים נטמאו על ידי קלגסי יוון - הרי זה נס מופלא! לזכר נס זה, קבעו חז"ל יום נוסף להודות ולהלל.

מעודי תמהתי: עד כמה שהקב"ה שידד את מערכות הטבע ועשה נס שימצא לחשמונאים פך שמן בטהרתו, מה טעם עשה הקב"ה נס שימצא רק פך אחד קטן ש'לא היה בו אלא להדליק יום אחד', ואחר כך שוב עשה הקב"ה נס נוסף שהשמן המועט הספיק להדלקה משך שמונה ימים, הלא יכל הקב"ה לעשות נס שיימצא פך שמן גדול יותר, פך שיש בו בכדי להדליק שמונה ימים, שהרי כך לימדנו הרמב"ן (בראשית ו', י"ט) שנח עמל לבנות תיבה כה גדולה, אף כי יכל הקב"ה לעשות נס שהמועט יחזיק את המרובה, בכדי למעט ככל האפשר בנס, ש'כך מדתו של הקב"ה למעט בניסא כל שאפשר, לקרב יותר אל הטבע' (כלשון שו"ת כתב סופר או"ח סימן קל"ז).

מדוע אם כן, כאן ראה הקב"ה לעשות נס שיימצא פך כה קטן שאין בו כדי סיפוק ושוב הוסיף נס על נס, שהמעט יחזיק את המרובה?

אפשר וזהו סוד העניין: בימים ההם בזמן הזה, בקשו היוונים לאבד את נשמת האומה, להפוך את היהודים לעם ככל העמים. שלא יזכר שם ישראל עוד. היוונים והמון חייליהם צבאו על ארץ ישראל ובקשו להנחיל את מורשתם - תרבות יוון ואליליה. מי שלא כפף את ראשו ונכנע אחת דתו למיתה.

בראייה שכלית, לא היה מקום למרי ולהתנגדות. המלחמה היתה אבודה. חסרת כל סיכוי. רוח העם היתה שבורה. 'חשך' זו יוון, שהחשיכה עיני ישראל בגזרותיה' (בראשית רבה פרשה ב'). לא היה מי שההין לקום ולנסות לעשות מעשה להפך את רוע הגזירה, עד שקם מתתיהו - יחיד במערכה! אליו הצטרפו חמשת בניו.

לו היה מתתיהו מחשב ומכלכל את צעדיו לפי תורת ההיגיון - הוא היה צריך לחדול. אבל מתתיהו קם ועשה מעשה. מתתיהו פסח על הריאליה ופעל מתוך אמונה יוקדת במי שאמר והיה העולם, כי שומה עליו לעת אשר כזאת לפעול

תבונות - מדור חדש בעמ' 4 <<

ברכת הצ'יפס בתוך הסעודה

כיצד ינהגו ילדי משפחת כהן בסעודה השלישית, למראה חטיפי הצ'יפס המוגשים לשולחן?

הביא את דבריו וכתב עליו, שאף שהדברי חיים החמיר על עצמו - הוא אינו מחמיר ונוהג לכתחילה לאכול את הארבעס באמצע סעודה בלא ברכה.

לפי דברים אלו נמצא שמן הדין צריך לברך, בגלל שהוא נקרא ממתק ולא דבר שעשוי להשביע, ואינו עשוי ללפת את הפת, ואינם דברים הבאים בתוך הסעודה אלא בתור חטיף. אבל ניתן לנהוג כמו עצת הדברי חיים, לאוכלו עם הפת, ובזה בודאי אינו צריך לברך עליו.

ויש שהוסיפו שבנדון דידן בודאי גם לדעת הדברי חיים יש לברך על הצ'יפס ואין זה בגדר ספק ברכות כמו ארבע"ס, כי ארבע"ס הרבה בני אדם אוכלים

אותם למזון ולשביעה, ואילו צ'יפס זה נאכל תמיד כחטיף ולא למזון וחייב בברכה. ולמי שסבר שהדבר תלוי בצורת האכילה, יש לטעון: וכי אם יביאו קומפוט ביחד עם המנה העיקרית - הוא ייחשב לדבר העשוי למזון וייפטר מברכה? אלא בודאי הדבר תלוי בצורת אכילתו על ידי רוב בני אדם. אך יש ליישב שבאמת קומפוט מצוי היום שמביאים אותו בתחילת הסעודה, והכוונה בזה היא לפתוח את המעיים ולעורר את התיאבון להמשך הסעודה, ומכיון שזה עשוי למזון - בודאי אין צריך לברך עליו בתחילת הסעודה. מה שאין כן צ'יפס, שאינו נאכל לפתוח את המעיים ואינו מועיל לזה כלל, ולכן חייב בברכה.

המזון, אין לברך עליו. אבל אם מביאים אותו בפני עצמו - הדבר מוכיח שאינו בא למזון אלא לתענוג ויש לברך עליו. ויש סוברים שהכל תלוי בדעת האוכל, והאדם יודע היטב האם כוונתו באכילה לשם שביעה ומזון, או לשם קינוח ותענוג.

מנגד, יש דעות שלעולם אין לברך על צ'יפס בשעת הסעודה, כי כיון שתפוחי אדמה הם מזון עיקרי שנאכל בכל סעודה לשם שביעה, גם אם מכינים את הצ'יפס בצורה מיוחדת אין זה הופך אותו לקינוח, ויש לו דין של מזון גמור שאין מברכים עליו בשעת הסעודה.

אך החולקים סוברים שלעולם יש לברך על צ'יפס אפילו אם מגישים לו אותו בתוך הצלחת עם המנה העיקרית, מפני שרוב בני אדם

אוכלים את המאכל הזה לקינוח ולתענוג, וגם אם הוא אוכל אותו לשם שביעה בטלה דעתו וצריך לברך.

יש שדימו דין זה למה שדן בשו"ת דברי חיים (יו"ד חלק ב' סוף סימן ס"ו) לגבי אכילת ארבעס (חמוס) בתוך הסעודה, ושם כתב: 'ואודות הארבעסין [בתוך הסעודה] הוא ספק ברכות לשיטת רש"י ורבינו יונה ז"ל (או"ח סימן קע"ז סעיף א' וסעיף ג' ובבית יוסף שם), ואני נוהג לאכול מעט עם לחם ללפת הפת בתחילה וסוף, ע"כ. ומשמע מדבריו דאפילו כשאוכל את הארבעס לשם שביעה ומזון אינו יוצא מכלל ספק ברכות וראוי לפטור אותו על ידי שיאכלנו עם מעט פת. ובמכתבי תורה לבעל ה'אמרי אמת' מגור זצ"ל

לקראת סיום הסעודה השלישית בביתה של משפחת כהן, הוגשו לשולחן מיני חטיפים שונים, וביניהם נשפכה לצלחות מרכזית תכולת כמה שקיות צ'יפס. יודגש כי אין הכוונה לצ'יפס הביתי, שעשוי מרצועות עבות קצת של תפוחי אדמה ונאכל אחרי טיגון שמררך אותו, אלא לצ'יפס שנמכר באריזות מוכנות והוא עשוי מפרוסות דקות מאד של תפוחי אדמה, כשלאחרי הטיגון הוא קשה ופריך והוא נמכר כחטיף לילדים.

שמואל, בן הישיבה, עורר שאלה שהסעירה את היושבים ליד שולחן השבת: כשאנו הפצים לאכול באמצע הסעודה את החטיף, האם צריך לברך עליו בורא פרי האדמה - כדן מי שאוכל דבר שלא לשביעה אלא לתענוג שמברך עליו בסעודה, או שכיון שהצ'יפס עשוי מתפוחי אדמה שעיקרם נאכלים לשובע ולמזון, אין מברכים עליו בשעת הסעודה?

לאחר משא ומתן הופנו העיניים לאבי המשפחה, שבירר את העניין וצדדיו בטוב טעם (כמובא ב'וישמע משה'). תמצית ההלכה היא שלדעת הרבה פוסקים גם צ'יפס יכול להיות נאכל למזון או לקינוח, והדבר תלוי בדעת האוכל או בצורת האכילה. יש אומרים שאם מביאים את הצ'יפס בתחילת הסעודה, בעת שאנשים רגילים לאכול מזון לשם שביעה, אין לברך על הצ'יפס, אבל אם מביאים אותו בסוף הסעודה בעת שרגילים להביא קינוח סעודה, יש לברך עליו.

מאידך, יש סוברים שאם מצרפים אותו עם כל המזון שבה לשביעה, כגון שמיניחים אותו בצלחת עם יתר

לחידודא

ברחובות אחת הערים החרדיות נתלו מודעות על כנס גדול, בו ישא דברים 'בעל תשובה' וצוין במודעה העבר ה'מפואר' שלו.

קרא אחד מגדולי הדור למארגני הכנס, ודיבר אליהם בנימת תוכחה: 'אתם קוראים לתושבי העיר לשמוע אדם כזה!'

המארגנים: 'אבל, הרב, הוא בעל תשובה!'

הרב השיב בשאלה: 'האם מותר להזכיר לבעל תשובה את עוונותיו הראשונים?'

המארגנים: 'הרב, הוא לא מתבייש בכך.'

גער בהם הרב: 'אם כך, לזה אתם קוראים בעל תשובה!?!'

יש לחקור

יש לחקור האם מותר להדליק נר חנוכה בבשר וחלב, כי הגם שאסורים בהנאה, הרי נוקטים אנו דמצוות לאו ליהנות ניתנו.

בדין 'כבתה אין זקוק לה' יש לחקור, האם יש תנאי בקיומה שיהא כשיעור, אך אם נאנס אינו מבטל את המצוה, או שמא כל המצוה היא מעשה ההדלקה בלבד, וכיון שכעת ראויה להדלקה כשיעור, ממילא אמרינן שאם כבתה אין זקוק לה.

היכן מצוי היצר הרע?

בכל מקום שם מאמינים שהוא איננו...

(רבי נפתלי מרופשיץ)

בשם אומר

הבית היהודי

הרה"ג יואב עובדיה ג'יבלי שליט"א

פערי שיחה

מי צריך ליזום את השיחה?

'שיחה', זהו אחד המושגים שמדגישים ביותר את ההבדל בין גברים לנשים. בעוד שאצל הנשים השיחה היא המטרה, אצל הגברים הוא רק 'אמצעי' להעברת מידע. וכאן מגיעה נקודת החיכוך.

היא מעירה לו 'דוד, אתה לא מדבר איתי בתקופה האחרונה'...

'על מה את מדברת רבקה?' הוא שואל, 'לא הפסקנו לדבר בתקופה האחרונה... היו לנו את טיפולי השיניים של חיים בננו הבכור, ואת בדיקת העיניים של שרה'לה, ואת ניתוח השקדים של מאירקה', כל כך הרבה דיונים קיימנו ביחד ואת מתלוננת שאיני מדבר אתך?! מתפלא דוד.

'אתה רואה! אתה מדבר איתי רק כשצריך משהו... אולי תקדיש לי קצת מזמנך ונשוחח בנעימות על דא ועל הא'.

דוד פוטר את ידיו בתסכול, ולא מבין: ריבונו של עולם, מה היא רוצה ממני...

ובאמת, זהו טבעו של הגבר - שעודף יתר של דיבורים נתפס אצלו כבזבוז זמן, מאחר ואין לדיבורים אלו תכלית. אבל האישה זקוקה להם כאוויר לנשימה, זה חלק מהקשר שלה, ההוכחה שהבעל באמת פרטנר אמתי. **לכן הבעל צריך ליזום ולדבר**, לשתף, להתרגש, ולא משנה על מה - מזג האוויר, מצב החקלאות במשק, השן החדשה שצמחה לקטנצ'יק. שיחה כזו לא חייבת להיות על זרי דפנה, כוס קפה ועוגת קצפת במשך שעות, אלא גם כמה דקות במטבח, בסלון או בחדר הכביסה...

וגם אם אתם חושבים שאת הצורך הזה מספקות אחיותיה או חברותיה של הרעיה (בשביל מה יש טלפונים עם שיחות ללא הגבלה...), יש בטענה זו מן האמת, אבל צריך לדעת שגם בזה יש 'צווי דינים' (שני דינים): א. הסיפוק שבשיחה. ב. קשר רגשי. את החלק הראשון הרעיה יכולה לקבל מהאימא, האחיות או החברות, אבל קשר רגשי לאדם שאמור להיות הכי קרוב אליה זה לא נותן. ולכן הבעל צריך לקחת את העניינים לידיים ולהיפתח, לספר ולשתף. גם אם לשיטתך אין בזה שום תכלית, תכניס לראש שלך טוב טוב שזהו צורך רגשי, ואין לך תכלית יותר גדולה מאשר לחזק את קשר הנישואין לכדי קשר של קיימא, וממילא אין ספק שהצד השני יחזיר בכפל כפליים.

שולחן מלכים

הרה"ג יוסף צברי שליט"א
רב ומו"ץ באלעד

מפניני חכמי תימן על פרשיות החודש

שמחה ועצב התערבו יחדיו בנישואי יצחק / מוסר לשמירת מנהגי אבות המלאכים הלכו אל עשו אך חזרו מיד / מניין ידע הצדיק כיצד נראה הבניין שבו לא היה מעולם?

פרשת תולדות

'ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה' (כ"ה, כ')

הגאון רבי חיים סונאני זצ"ל הקשה בספרו 'מקום מקדש' על פסוק זה, שהלא כאן מבואר ענין נישואיו של יצחק עם רבקה, ומדוע הזכירו כאן לשון 'ויהי' שזהו לשון צער - ומה צער שייך כאן, הלא ליום זה של נישואיו קיווה יצחק אבינו כל ימיו, בפרט אחר שלא נשחט בעקידה והמשיך את דרכו של אביו בהפצת אמונת ה' בעולם?

וביאר הרב, כי אף על פי שבאמת יום נישואי יצחק היה יום שמחה, אבל מכל מקום עצב וצער היה מהול בו, שכן ביארו חז"ל כי שרה אמנו ע"ה נפטרה מחמת צערה על שנלקח בנה לעקידה, וזה היה בהיות יצחק בן ל"ז שנה. אם כן, בזמן חופת יצחק שרה אמו לא היתה בעולם, ולכן אמר כאן לשון 'ויהי', על העדר שרה שלא ראתה בחופת בנה.

לפי זה דברי הפסוק מתבארים היטב שהוא כנתינת טעם, 'ויהי יצחק', ונשאלת כאן השאלה, מדוע נקטינו כאן לשון 'ויהי' שהיא לשון צער? לכך קא מבאר ואזיל, שזהו מטעם ש'ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה', וכיון שנישא רק בן ארבעים ואמו נפטרה בהיותו בן ל"ז, על כרחן שאמו לא היתה בחופתו, ולכן הזכיר כאן לשון צער.

פרשת ויצא

'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה' (כ"ה, י')

הגאון רבי אברהם אלנדאף זצ"ל מבאר בספרו 'פתחון טוב' רמז נאה בתיבות 'מבאר שבע', שיש בו חיזוק לשמירת מנהגי האבות, ואלו דבריו:

'ויצא יעקב מבאר שבע', ראשי תיבות שם, וסופי תיבות רע, ואמצעיתן אב. ויש לרמוז בזה שהיוצא מדרכי אבותיו הקדושים ומנהגותיהם הישרים - הרי זה כמוציא שם רע עליהם. וכן אמר עליו החכם שלמה ע"ה, 'דור אביו יקלל'. וכל שכן המלעיג על מנהגותיהם ואומר טועים הם, ועונשו גדול ממוציא לשון הרע שכתוב בו 'יכרת ה' כל שפתי חלקות'. וזהו שסיים הפסוק 'וילך חרנה' - שיסבול חרון אף בעולם הזה ולעולם הבא וכו'.

ועל כן צריך האדם לזהר מאד בזה, לילך במה שנהגו אבותיו - הן בתפילה והן בשאר מנהגים וסייגים שנהגו בהן. ולזה סמך הכתוב 'ויפגע במקום', שעל זה דרשו רבותינו ז"ל אין פגיעה אלא תפילה, לומר שאפילו על נוסח תפילה לא ישנה ויעבור, וכל שכן על שאר דברים.

פרשת וישלח

'וישובו המלאכים' (ל"ב, ז')

יש להבין, מדוע נאמר כאן לשון 'וישובו'

המלאכים, לשון שיבה בלבד, ולא נזכר בפסוק שהמלאכים אכן באו לעשו ודברו עמו, הלא מלאכים אלו נשלחו אל עשו.

ומבאר הגאון רבי ישראל הכהן זצ"ל בעל 'סגולת ישראל', כי מלאכים אלו נשלחו רק כדי לבדוק את מצב כוחותיו ואנשיו של עשו בלבד, וכאשר מצאו אותו מתוקן לצאת למלחמה, מיד שבו לומר כן ליעקב, ולא נכנסו לעשו כלל.

וזהו 'באנו אל אחיך אל עשו', כלומר, מצאנו אותו שכבר הכין את אנשיו והרי הוא הולך, ולא סיפרנו עמו כלל. וזהו שנכתב 'באנו אל', ולא אמרו: 'כך אמר לנו וכך אמרנו לו'.

פרשת וישב

'איה הקדשה היא בעיני על הדרך' (ל"ח, כ"א)

אחד מחשובי גדולי וצדיקי קהילת תימן בירושלים, היה הגה"ק רבי לוי חמדי זצוק"ל. הוא הלך כל הזמן בטלית גדולה, כאשר הטלית מופשלת לו כנגד רוב פניו, וכך הוא מופיע גם בתמונות הבודדות שנשתמרו ממורא פניו. בזכות שמירת עיניו, זכה רבי לוי חמדי לראות למרחוק דברים שהם בגדר מעל לטבע, ראייה רוחנית טהורה וזכה.

פעם אירע בירושלים מקרה מזעזע, בו נעלם ילד יהודי לאחת המשפחות החשובות בעיר מיוצאי אשכנז, וכל המאמצים לחפשו עלו בתוהו, פשוט כאילו בלעה אותו האדמה. בצר להם, פנו הורי הילד אל רבי לוי חמדי, שיגלה להם היכן נמצא בנם.

רבי לוי שקע בשרעפיו, ולאחר מכן פנה אליהם ואמר: 'בנכם נמצא בבנין שברחוב פלוני במקום פלוני! לקח הרב לוי דף ועיפרון ושרטט להם במדויק את מראה הבנין, בעודו מכוון אותם: 'לבניין זה כמה פתחים. מרוח זו אין להיכנס כי נמצא שם תמיד שומר. אך בדלת השניה מרוח צפון אין שומר משעה פלונית עד שעה פלונית, לכן יש להיכנס משם באותה שעה. לאחר מכן תעלו שתי קומות, תכנסו לחדר השלישי מימין, ושם תגלו את בנכם.'

ההורים ההמומים הלכו לאותו מקום, ואכן נתברר כי דברי הצדיק נאמרו במדויק: בצד מסוים היה שומר ובצד אחר רק לפעמים. עשו ההורים כהוראת הצדיק, והופתעו לגלות את בנם בריא ושלם באחד החדרים. לאחר מכן, התברר כי צידי נפשות מהמיסיון עמדו מאחורי נסיון חטיפה זה.

מאותו יום אילך נתקדש שמו של השי"ת שגלה סודו אל עבדיו שבכל דור ודור, ושמו של רבי לוי חמדי נודע בכל הקהילות כי מלאך ה' קדוש הוא.

'להנחיל דרך'

וכתוצאה מכך החיילים לקו במחלת נפש שאותה הוא הגדיר 'מחלת חוסר תקווה מוחלט'. ואיך הם עשו את זה?

כיצד ניתן להרוס את חיי החברה מבפנים
באמצעות ארבעה שלבים:

1) **הלשנה הדדית שגרמה לניתוק הקשר וסילוק 'אחוות לוחמים'**. את זה הם עשו על ידי שהם תגמלו בסיגרינות, כל חייל שהלשין על חייל אחר, אפילו שההלשנה לא הביאה שום תוצאה או עונש וכדומה. אלא ההלשנה עצמה גרמה לסכסוכים פנימיים, והחיילים הפכו אויבים אחד לשני, וממילא לא העניקו תמיכה רגשית זה לזה.

2) **ביקורת עצמית שגרמה לאובדן ההערכה העצמית של האדם לאישיות של עצמו**. ואת זה הם עשו על ידי שחילקו את כל החיילים לקבוצות של 10-12 חיילים בכל קבוצה, וכל יום היה כל חייל מהקבוצה צריך לספר על עצמו רק את המעשים הרעים שהוא עשה ואת המעשים הטובים שהוא יכל לעשות ולא עשה, את החסרונות ואת המעללים שלו. הקוריאנים לא באו אפילו לשמוע את הסיפורים, אלא רק רצו שהחייל לא יעריך את עצמו והחברים לא יעריכו אותו כי הם ישמעו מפי רק את הצדדים השליליים והנוראים שלו, ויוקיעו כל אחד את חברו בתורו.

3) **פגיעה בנאמנות למנהיגות ולמולדת שגרמה לאובדן ההערכה של האדם למעשי הלחימה והגבורה שלו למען המולדת - ארצות הברית**. ואת זה הם עשו על ידי שהסיתו את החיילים למרוד במפקדיהם בכל שרשרת הפיקוד וכך החייל מרגיש שהוא עצמו מורד במדינה שלו ובכל הערכים שחונך עליהם, ואז נרמסים ממילא עקרונות העזרה והערכות ההדדית ששררו בין החיילים עצמם ובינם לבין מפקדיהם ומדינתם.

4) **מניעת תמיכה חיונית ורגשית מבני המשפחה**. וזה הם עשו על ידי קריאת המכתבים מבני המשפחה. אם היה זה מכתב חיובי, הם היו משמידים אותו ולא מודיעים לשבוי על קיומו. אבל אם היה זה מכתב המבשר רעות, כגון על מותו או על מחלתו של קרוב משפחה, או על אי התמודדות של הילדים בבית שמחכים להם בצורה שמוציאה אותם מדעתם, או קשיים כלכליים ואפילו מכתבי התראה על חשבונות שלא שולמו והועברו להוצאה לפועל, מיד הועבר המכתב לנמען. בכך ארבע הפעולות הללו, הם נטלו מהם את רצון החיים.

לאחר הממצאים הנ"ל הלך פסיכולוג אחר בשם ד"ר דונאלד קליפטון וביקש לבדוק האם כמו שניתן להרוס מצב, באמצעות חיזוק הצד השלילי שבאדם, כך ייתכן לשקם ולשפר מצב באמצעות חיזוק חיובי? הוא הוכיח וקבע במחקר שלו, שמי שזוכה לשבחים ולהכרה בחשיבות מעשיו באופן קבוע, משפר את יעילותו האישית, משפר את 'נטילת האחריות של על הסביבה', זוכה לעקביות, התמדה, עמידה ביעדים, ואפילו נהנה מגוף ונפש בריאים יותר מאחרים.

אכן, אנו כמחנכים, מלמדים ומורים, יכולים להשתמש בכלים הללו בכדי להרים, לבנות ולהעצים את הילדים הנפלאים, צעירי הצאן, דור העתיד של עם ישראל, ולהביאם למוחוזות גבוהים הרבה יותר ממה שאנו חשבנו והם חלמו - שיכולים להגיע, לייצר שיח חיובי ביניהם בכיתה, לא לקבל הלשנות הדדיות, לפתח את עולם הרגשות של האחד כלפי האחר, להתמקד בדברים הטובים שיש בך, ושעשית, להיות נאמן להורייך, מלמדיך ולייסד את עולם ההיררכיה (מִדְרָג) הבסיסי על מעגליו השונים בעולמו, וכמה שיותר לתמוך בו רגשית עם מילות הערכה ומכתבי העצמה.

אלו יסודות נאמנים המצמיחים כל אדם, ובפרט עלם צעיר, אך כמובן שאפשר ביצירתיות להפיק אין סוף ואין ספור רעיונות כיצד לבנות ולגדל נכון, וכאשר הכל מתחיל מתוך הדוגמא האישית שלנו אליהם וכלפיהם.

רחבה מני ים היא 'תורת החינוך' באספקלריא של תורה בכלל, ובדורנו בפרט. דמויות ההוד ואנשי המופת המוזכרות בפרשיות התורה באות ללמד לנו לדורות ארחות חיים ודרך מוסר בקניין המידות לעבודת ה', לימוד היוצר בנפשנו קניין רוחני של יראת שמים. כיצד נזכה ומה נעשה בכדי להנחיל מידות וערכים באופן נכון לבנינו ותלמידינו - דור העתיד של עם ישראל?

התורה אינה ספר היסטוריה!

בדברי רבותינו מבואר שלא בכדי כרכה התורה את מעשה האבות עם תרי"ג מצוות, הדבר נועד להשריש בליבנו ולקבוע בנפשנו שתורתנו הקדושה אינה ספר היסטוריה, אלא ספר חוקים ומשפטים ישרים הכולל בתוכו ארחות חיים ודרכי מוסר. התורה היא תמצית דם חיינו אשר עליה נאמר 'כתבם על לוח ליבר', מציאות חיים שבה טמונה כל הנהגתנו וצורת חיינו, נתיב ודרך עבודתנו, כאן בעולם הזה. נפתח נא פתח קטן אך יסודי ומהותי בעניין:

מדינות צפון ודרום קוריא

בסוף מלחמת העולם השנייה, כבשה רוסיה מיפן את החצי הצפוני של קוריאה, ואחר כך חילקו רוסיה וארצות הברית את השטח ב'הסכם פוטסדאם' שנחתם בשנת תש"ה, לפיו קו הגבול בין קוריאה הצפונית שהיתה תחת כיבוש סובייטי וקוריאה הדרומית שהיתה בשליטת כוחות ארצות הברית, יהיה בקו הרוחב 38.

בקיץ של שנת תש"ח (1948), בוטל משטר הכיבוש, והוקמו 2 מדינות: קוריאה הצפונית, בשלטון קומוניסטי [עם מפלגה אחת ושליט עריץ 'רודן' או 'דיקטטור'], כשהשליט בצפון קוריאה היה הדיקטטור קים איל סונג. לעומת זאת, קוריאה הדרומית, היתה רפובליקה דמוקרטית בהשפעה מערבית, והשליט בה היה סינגמן רי, שהיה 'חצי' דיקטטור. כמובן, שכל ממשלה רצתה לשלוט בכל האי הקוריאני, ולא הסכימו על חלוקתו לשניים. ואכן עד היום המצב שם מאוד נפיץ...

בשנת תש"י פלשו כוחות של צפון קוריאה לדרום קוריאה, והסינים הקומוניסטים, האחים לדעה, הצטרפו לכוחות הצפון, וכמובן גם הרוסים, שהם בכלל היו השולטים בקוריאה הצפונית. ואז פרצה מלחמה בחצי האי קוריאה, בין דרום קוריאה שקיבלה גיבוי מלא מכוחות ארצות הברית, שבאו להדוף את הסינים שהצטרפו לכוחות הצפון. המלחמה נמשכה כשנה. ובמשך שנתיים נערכו דיונים על 'הסכם שביתת נשק', כשבסיומן בשנת תש"ג (1953), שבו הצדדים לעמדותיהם של לפני המלחמה.

המעניין בפרשיה זו, שצפון קוריאה לקחה בשבי אלפי חיילים אמריקאים, שהתגייסו לצבא ארצות הברית ולמלחמת קוריאה על בסיס התנדבותי, והיו חסונים, איתנים ובריאים, בגופם ובנפשם. הם הוחזקו במחנות שבויים, בלי גדרות תיל ובלו שומרים חמושים, וקיבלו אוכל בכמות סבירה ומגורים סבירים. ובכל זאת: 1) 38% מכלל השבויים התאבדו. 2) שום חייל לא ניסה אף פעם לברוח משם. 3) החיילים מרדו במפקדים שהיו שבויים יחד עימם. 4) החיילים יצאו איש נגד רעהו. 5) החיילים העדיפו ליצור קשרים הדוקים עם שובהים הצפון קוריאניים. 6) כשהשבויים שוחררו ונמסרו לידי הצלב האדום הבינלאומי, והם יכלו להתקשר לבני משפחותיהם ולבשר להם כי הם חיים, רובם לא רצו להתקשר למשפחתם הדואגת להם. 7) כשהחיילים חזרו לארצות הברית, הם בכלל לא שמרו על קשר ביניהם ורובם גם לא שמרו על קשר עם בני משפחותיהם.

ד"ר ויליאם מאייר, שהיה הפסיכיאטר הראשי בצבא ארצות הברית, החליט לבדוק מדוע מתו כל כך הרבה חיילים בשבי? אחרי חקירות של אלף שבויים הוא הגיע למסקנה שהצפון קוריאנים הכניסו את השבויים ל'תא בידוד רגשי ופסיכולוגי שכווהו לא ראינו מעולם'

כיצד נימנע משתייה ממותקת

עצות מעשיות - איך ניתן להתחיל את הגמילה משתייה שאינה בריאה, וכיצד לאזן את מחלת הסכרת?

במאמרים הקודמים הרחבנו על סכנתה של השתייה הממותקת, ועל החובה להימנע ממנה ככל היותר. כעת נבוא מרמת הידיעה וההבנה לידי מעשה, כיצד לנהוג:

אם מאוד קשה לך להיגמל משתייה ממותקת, יש לי עצות אחדות עבורך. הן אינן קשות, ואתה יכול להתרגל אליהן מיידי וללא תקופת הסתגלות.

1. **לעולם אל תמלא את כוסך במשקה הקל**. שים מנוני שליש עד חצי כוס ותו לא. את השאר מלא במים. התוצאה: הצבע נשמר (בהיר יותר), הטעם נשמר (מתוק פחות, אבל עדיין מתוק), ולגופך נכנס חומר, שאם כי איננו בריא, על כל פנים הוא מדולל במים וזיקך לך פחות.

2. **אתה מוזמן גם לנסות לשותות קפה ו/או תה**, עם כפית אחת סוכר במקום עם שתי כפיות מלאות. התחל בכפית וחצי, הורד לכפית מלאה, הורד שוב לכפית שטוחה, ותמצא שהטעם נפלא וגומל אותך מצורך כפייתי לסוכר.

3. **ניתן להכין תמצית של פסילורה**, קומומיל, (בבונג), אניס, קימל, קינמון, או תה נענע וכדומה, ולהוסיף מעט מתמציות אלו למים ובכך תחוש בטעמו של משקה טעים אף ללא סוכר.

4. **קיים תרכיז תפוחי עץ, ללא סוכר, ללא חומר משמר וללא צבעי מאכל**. תרכיז זה אינו מזיק ויכול לשמש כתחליף לכל המשקאות הממותקים למיניהם. אך עם זאת גם התרכיז איננו מומלץ כמשקה קבוע, היות והוא מופק מ'רכיז' ומעלה את רמת החומציות בגוף אשר מהווה הפרעה לחלק מהאוקולוסייה.

יש להעיר שהתרכיז נמכר בפחיות מתכת, ולאחר פתיחת הפחית רצוי להעביר מיד את התכולה לבקבוק, מכיון שהשארית מזון בפחית לאחר פתיחתה אינה רצויה. כמו כן רצוי להכין מראש (בתחילת היום וכדומה), תרכיז מהול במים בכד גדול מוכן לשתייה. זאת משום שכאשר כל אחד מבני הבית לוקח את הבקבוק בידו למזוג מתוכו את התרכיז לכוס שבידו, בדרך כלל הוא לא מדייק במזיגה וכמות התרכיז עודפת על הרצוי, אולם כאשר מכינים מראש בכד גדול, ניתן לווסת את כמות התרכיז הרצויה, שתהיה מעטה ככל האפשר.

לסיום נושא הסוכר והממתקים, לא ניתן שלא לאזכר את מחלת הסכרת הנוראה, אשר עליה נרחיב את הדיבור בפרק מיוחד בעז"ה. חשוב לציין רק שאיזון הסכרת הוא הדבר החשוב ביותר לחולי סכרת. חולי סכרת חייבים לדעת שטיפול עקבי ונכון בסכרת מקטין בדרך כלל את סיבוכי המחלה, ולכן הם חייבים לשמור דרך קבע על רמת סוכר מאוזנת בדמם. אל יחשוב חולה סכרת בלבד, לא נורא. כיום רמת הסוכר בדמי גבוהה, אך מחר או לאחר זמן היא תרד. לא כן הוא, אלא כל זמן שרמת הסוכר בדם גבוהה, נגרם מכך נזק לגוף. מדובר בנזק מצטבר וכמעט בלתי הפיך. הגוף 'שומר' את הערכים הגבוהים שהיו. כל עליה גורמת את הנזק שלה, בלי קשר לכך שאחרי כן המצב התאזן.

פינת ההלכה

הרה"ג אורן צדוק שליט"א
ראש בית ההוראה 'נזר ההוראה' ומח"ס שו"ת אורן של חכמים

לקט הלכות חנוכה

לשמרה ואז יכניסנה. וכן יעשה כאשר מדליקה על פתח ביתו וחושש ממרוצת ילדים קטנים לידה שמא יפילוה. והנה כל זאת הינו בהדלקת ימי החול, אולם בהדלקת הנרות בערב שבת אינו יכול לעשות כן אף לאחר שיכבו הנרות שבה. זאת היות שבבין השמשות הוקצתה מנורה זו מטלטול באשר היתה דלוקה באותו הזמן, ושימשה בכך כבסיס לדבר האסור היינו השלהבת, וממילא הוקצתה אף לאחר מכן למשך כל יום השבת לאחר שכבתה.

ואמנם אם יעשה תנאי מערב שבת, הן על השלהבת והן על השמן, שכאשר יכלו, לא יהיה בודל (מפריש עצמו) מטלטול המנורה, יועיל הדבר, כמבואר בשלחן ערוך (סימן רע"ט סעיף ד'). ואף אם יהיה נשאר שמן בכוסית שלא כלה בהדלקה, והוקצה למצוותו, שדינו כמוקצה מחמת גופו (יעיין שלחן ערוך סימן תרל"ח סעיף ב', וסימן תרנ"ח סעיף ב'). מכל מקום לפי מה שאנו נוקטים שמוותר ליהנות מן השמן לאחר שיעור חצי שעה משעת ההדלקה, (יעיין שלחן ערוך סימן תער"ב סעיף ב'), אין בדבר כל חשש. ואף לפי מה שכתבו האחרונים שלכתחילה יתנה על שיעור השמן ביותר מחצי שעה של הדלקה, כדי שיוכל להשתמש בו (יעיין משנה ברורה שם ס"ק ז'), הנה בתנאי זה שעשה מערב שבת נכלל גם זאת. אלא שכל האמור הינו במנורת חנוכה פשוטה שאינו מקפיד על חסרון דמיה, שכל איסורה הינו משום כלי שמלאכתו לאיסור, והיתר טלטולה לאחר שעשה את התנאי האמור, הינו משום הצורך ב'מוקמה', שאם מקפיד הוא על חסרון דמיה, לא יועיל מאום, שהרי היא מוקצה מחמת חסרון כיס, ואסור לטלטל מנורה זו בכל אופן. ועל כן יראה בעת הזו לייחד לעצמו מנורה שאינו מקפיד על דמיה, ויעשה את התנאי מערב שבת שאינו בודל מטלטלה לאחר שכלו נרותיה.

המדליק את הנרות צריך שלא יסלק ידו מן הפתילה, רק לאחר שתדלק רובה היוצאת מן השמן (ביאור הלכה סימן תרע"ג סעיף ב', בן איש חי שנה ב' פרשת נח אות ט"ו, ועוד אחרונים רבים). והלכה זו ביסודה נאמרה בנרות שבת, (ויש להודיע זאת לציבור הנשים), וממנה למדו הפוסקים ההלכות חנוכה.

היתר השתמשות לאור נרות חנוכה באופנים מסויימים

להלכה אסור להשתמש לאור נרות חנוכה, (שלחן ערוך סימן תרע"ג סעיף א'). ולא רק בהדלקה המחוייבת אלא אף בהדלקת קטן מדין חינוך, שו"ת שבט הקהתי חלק שני סימן ר"ד. ואף שכתב זאת לשיטתם, מכל מקום שייך הדבר לדיון כאשר אינו סמוך על שלחן גדולים]. ועל כל פנים כאשר יש הפסקת חשמל, וישנו רצון להלך בבית, אין חיוב לעצום את העיניים בלכתם שם (כן הוורו האחרונים, ויעיין שו"ת אורן של חכמים חלק ראשון סימן מ'). וכן מותר לדבר איש אל רעהו לאור הנרות, על אף שאין נר אחר מאיר במקום (מאירי שבת כ"א ע"ב, וכתב על כך ש'מנהג אבותינו ורבותינו בדינינו'). וכן כאשר נצרך לעיין בספר לברר דין מסוים הקשור להדלקת הנרות ואין עמו נר אחר, מותר לו להשתמש באור נרות אלו (כן הורה מהר"י מולכו, הובא בברכי יוסף אות ה', מ"ח סימן כ"ז סעיף ל"ט, שערי תשובה סימן תרע"ג אות ד' ועוד, יעוין שם טעם הדברים). וכן לא נאסר לחולה שאין בו סכנה, להשתמש לאור נרות אלו, שלא גזרו עליו את הדבר (פרי מגדים אשל אברהם סימן תרע"ב סוף ס"ק ו'). אלו קצות דברים בענייני חנוכה, על אף שלא באו בארוכה, נותר עוד רבות לברכה, יעוין בספרי הפוסקים לרחבה ולארכה.

את מעשה ההדלקה (כל הנזכר עד כאן מבואר בפרטות באר היטב בשו"ת אורן של חכמים חלק שלישי שם).

הדלקה בבניינים מזורגים למטה מעשרים אמה

הלכה ידועה שאין להדליק את נרות חנוכה ביותר מעשרים אמה. ויש לידע שהגבלת שיעור זה נאמרה דווקא למעלה שלא ידליק מעל עשרים אמה, אולם בהדלקה הנעשית לצדדים וכן למטה, כאשר נגר נמצא במקום נמוך, אין שיעור לכך, והכל תלוי בשליטת העין בפועל במראה הנרות. והצורך שתהיה הבחנה בחלוקת הנרות לפי מספר הימים, ולא רק שתהא שלהבת עולה מאליה, זאת על מנת שיהיה בכלל 'מהדרין מן המהדרין'. ודבר זה מצוי, הן בבניינים שיש בהם דיוורן מתחת לגובה הרחוב, והן בהדלקות הנעשות מחלון בנין זה לחלון בנין שכנגדו, שאם הוא כפי הגדר האמור, הרי מקיים בכך מצות הדלקת נר חנוכה (שו"ת אורן של חכמים חלק רביעי, שיראה בעזה"ת אור בקרוב).

כיבוי הנרות לאחר ההדלקה מחשש שריפה

כידוע שיעור הדלקת הנרות הינו חצי שעה, ומצד הדין אינו צריך לשהות במקום ההדלקה כלל, אלא יכול להדליק את הנרות ולצאת מביתו בהשאירו אותם דלוקים למשך חצי שעה לכל הפחות. ואם חושש להשאירם כך דלוקים ללא השגחה, לא יכבה אותם לאחר הדלקתם אלא אם כן החשש הוא מציאותי, ובזה מלכתחילה ידליקם ללא ברכה (ולא יאמר מה הועילי בכך, באשר על פי היישוב הראשון בגמרא מסכת שבת כ"א ע"ב יצא ידי חובתו, ונפסק הוא להלכה, רק משום היישוב השני נפסק שלא יברך). וכן יעשה השורה בבית חולים וידוע שהאחיות יכבו לו את הנרות. אולם אם לא ידע בכך מלכתחילה שצריך לצאת מביתו לאחר ההדלקה, שאירע לו לפתע צורך זה, כתבו הפוסקים שיכול לכבותו, ויצא ידי חובה בהדלקתו.

כבתה אין זקוק לה בנרות ההידור

קיימא לן 'הדלקה עושה מצוה', ועל כן אף ש'כבתה, אינו זקוק לה'. וביאור הדברים, שאם הדליק את הנרות כפי דרישת ההלכה, שהיה בהן שיעור שמן מספיק להדלקה לפני שהדליקו, וכן שמקום ההדלקה היה ראוי, היינו שלא היו עתידין להיכבות שם וכדומה, ואף על פי כן כבו הנרות, הרי יצא ידי חובתו בהדלקה זו, ואינו צריך מן הדין לשוב שנית ולהדליקו. אולם אם לא היה כך, אלא הדלקתו זו היתה באופן שלא היה מספיק שמן בנר [אף שהוסיף לאחר מכן], או במקום שאינו ראוי להדלקה, חייב הוא לחזור שנית ולהדליקו, אולם ללא ברכה (כמבואר בפרי מגדים סימן תרע"ג אשל אברהם ס"ק י"ב, משנה ברורה שם ס"ק כ"ה ועוד).

וכתב המשנה ברורה בביאור הלכה (סימן תרע"ג ד"ה א) לחדש, שאם באמצע הדלקת נרות ההידור לפתע כבה אחד מן הנרות, חייב מצד הדין לחזור ולהדליק שנית, כיוון שעדיין לא סיים את ההדלקה הנדרשת ליום זה, לא סיים את המוטל עליו (ובשו"ת אורן של חכמים חלק רביעי עמדי על עיקר בירור דבריו).

טלטול מנורת חנוכה ביום שבת על ידי עשיית תנאי מערב שבת

המדליק נרות חנוכה מחוץ לביתו וחושש מגניבת מנורת חנוכה, יעמוד לידה שיעור זמן של חצי שעה

היות שאנו עומדים בחודש כסלו, מטבען של הדברים נעסוק בענייני ימי חנוכה הבאים אלינו לשלום. ומאחר שבשנה שעברה הארכנו בפרטי הדלקת נרות חנוכה העוסקים בזמן ההדלקה, דיני אכסטיא לפרטיהם, אמרנו לעמוד כעת על שאר העניינים ההלכתיים ההווים בימים מקודשים אלו, והרוצה לעמוד על פרטי הדברים הנזכרים, ייקחם משם להורות את צמאונו.

בני תימן וספרד כפי שיטת בני אשכנז בהדלקה

כידוע, מנהג בני ספרד בהדלקה, הינו בדרך מוסיף והולך נר אחד בלבד בכל לילה, בלא יחס למנין בני הבית בין יהיו מרובין בין יהיו מועטים. וזאת כפי העולה משיטת תוספות (שבת כ"א ע"א) בהגדרת 'מהדרין מן המהדרין' הנזכר בברייתא שם. ואף שלא מחמתם הונהג כן, היות שנמצא כבר קדום מאוד מנהג זה בספרי הגאונים. וקרוב שנהג כן אף רבינו הרמב"ם כן בעצמו, למרות שלא מצא לכך מקור מדברי הש"ס, זאת כפי הנראה מסדר דבריו בחיבורו. ונוסף על כך העלה מרן על שולחנו (סימן תרע"א סעיף ב') בדרך הוראת דין ופסק, על אף שלידתו והורתו בפועל אף לדעתו, מכח מנהג הנהגו כמבואר בבית יוסף שם. ואף אצלנו כן הוא המנהג הפשוט (ולשון התכאליל, 'ואלסנה אלממתדה'. ותרגומו, 'המנהג הנהוג'). אם כן נמצא שיש להורות כך הלכה למעשה, ויתד היא שלא תמוט, מבלי לשנות.

והרוצה לנהוג 'סלסול' בעצמו, בדמותו שמחמיר ומהדר על עצמו לעשות כמנהג בני אשכנז, שכל אחד מבני הבית מדליק במנורת חנוכה אשר לו, בין גדולים בין קטנים, אף כי אינו מהם ומהמונם, לא עשה בכך כלום. זאת היות שאין בהדלקה כפי שיטתם כל סרך חומרא, על מנת שימצא החשש מקום לנוח. שכל יסוד שורשה של הנהגה זו, הינו מנהג אבותיהם ותו לא, ואין לה משען ומשענה בש"ס ובפוסקים, שלא כפי המורגל לאמור ששיטתם הינה כפי ביאור רבינו הרמב"ם בביאור הברייתא, וכפי שביארנו היטב זאת בשו"ת אורן של חכמים (חלק שלישי סימן כ"ב). ונמצא בכל ריבוי הדלקה זו, שיש עמו רק את הדלקת עצמו בלבד כפי המנהג, והיתר על כך כנטול דמי, וממילא יכול להשתמש לאורן אף תוך שיעור חצי שעה מזמן הדלקתו, (יעיין דרכי משה סימן תער"ב אות א').

לעומת זאת ילד קטן הרוצה להדליק את הנרות לעצמו, היינו במנורת חנוכה נפרדת מלבד הדלקת בעל הבית, אין בכך מניעה, כיוון שעושה זאת לצורך סיפוקו האישי, ולא כדי להתמיר על עצמו. ולכתחילה אם אפשר שהדלקתו זו של הקטן תהיה במקומות שחכמים תיקנו להדליק משום חשד, (יעיין שולחן ערוך סימן תרע"א סעיף ח').

הדלקת מספר אנשים את נרות חנוכה באותה מנורה

אין מניעה שישתתפו מספר אנשים בהדלקת הנרות, אם אינו למטרת זירוז ההדלקה או מחמת טרחתה. שאם אכן כך, אינו ראוי הדבר, שנראה כטורח ומשאוי בקיום מצוה יקרה זו. במה דברים אמורים, כאשר הצורך הוא למהר לדבר הרשות, מה שאין כן הנחפז לדבר מצוה יכול ליתן לאדם אחר לגמור את מעשה ההדלקה, אף אם עיקר המטרה הינה לשם זירוז, וכגון המדליק נרות בבית כנסת ורוצה מיד לעלות להיות שליח ציבור, יכול ליתן לאחר לגמור

כל כתבי בעל ענף חיים

מגדולי ומאורי חכמי ישראל לדורותיהם, ואחד המיוחדים שברבני תימן בדורות האחרונים, היה הגאון רבי אברהם אלנדאף זצ"ל. הוא הגבר אשר הוקם על, להקים ולהפריח את בני עדת תימן אשר עלו לעיה"ק ירושלים בשנת ה'תרמ"א, ובמאמציו הרבים הקים את הועד הכללי לקהילות התימנים בירושלים אשר כלל בית דין, ישיבות, בתי מדרש, תלמודי תורה, חברה קדישא, ועוד מפעלים רבים שחלקם קיימים עד היום.

לצד היותו איש בעל רוח, חזון ועשייה רבה, היה הגר"א אלנדאף גם תלמיד חכם מובהק וגדול בתורה, ששימש בעצמו כדיון בבית הדין לק"ק תימן. בחיבוריו נחשב לאחד ממעתיקי השמועה, ומעבירי מסורת הפסיקה והמנהג, ואכן בד בבד עם עיסוקו בצרכי ציבור באמונה שקד על תלמודו וכתב חיבורים רבים בכל מקצועות התורה.

בשנים האחרונות החל נינו הרב ישראל מאיר אלנדאף שליט"א לשקוד על ההדרת תורתו, וכעת, גם בחלקו השני והחדש של הספר 'כל כתבי בעל ענף חיים', רואות אור במהדורה מחודשת תשובותיו שנדפסו בעבר בשו"ת 'ענף חיים', ועתה הוגהו מכתבי יד. לצדן נערכו לדפוס פסקי דין רבים השייכים לחלקי השולחן ערוך יורה דעה, אבן העזר וחושן משפט. כמו כן הובאו הגהות על הגמרא מסכת בבא בתרא, טור אבן העזר, שו"ת פעולת צדיק וזבח תודה, כססבינן הערות והארות מקיפות ונרחבות, ציונים ומראי מקומות, הנקראים בשם 'ליות חן'.

בסוף הספר נדפס על פי כתבי יד החיבור החשוב 'לחם תודה' להגאון רבי יחיא בדיח"צ זצ"ל - מחבר 'חן טוב' וזקנו של הגר"א אלנדאף - סביב הספר 'שערי קדושה' לגאון רבני תימן מהרי"ץ, חיבור יסודי בהלכות שחיטה וטריפות.

יזכה הרב העורך שליט"א להמשיך במפעלו החשוב, ולהדיר את כל כתביו וחיבוריו המופלאים של זקנו הגר"א אלנדאף זצ"ל, לשמחת לב מבקשי התורה ולומדיה.

להשגת הספר: טל': 050-4167814

במדור זה בעזרת ה' תתפרסמו סקירות קצרות על ספרים שונים, קדמונים ובני זמננו. מחברי ספרים המעוניינים לפרסם את ספרם במדור זה, אנא יצרו קשר עם המערכת.

היכי תמצוי?

- מתי היו חייבים לברך ברכת המזון מיד לאחר האכילה, בלי שום הפסק?
- תשובה: כשבני ישראל היו במדבר ואכלו מן שהתעכל מיד (עיין חזון איש או"ח סימן כ"ח ס"ק ד').
- איזו ברכה מברכות השבח אפשר לברך רק פעם אחת בחיים על אותו המין?
- תשובה: ברכת 'משנה הבריות' ו'שככה לו בעולמו'.

נס ירידת הגשמים

תפלתו הנוראה של החכם הענו שבזכותה ירדו גשמי ברכה!

בינתיים, נותרו השמים עדיו ריקים מעננים, אף ישראל קדושים הם, מתחזקים באמונה בה' ותופשים אמונות אבותיהם בזעקם בתהלים לנורא עולם, כשבראש הצבור יושב רבי שלמה. לפני תפלת ערבית של מוצאי שבת קראו פלם את סדר ה'מתמנה' - פרק קי"ט בתהלים, ושוב במוצאי שבת קמו כל הצבור בשמים בלילה לאמירת תהלים. אולם השמים נותרו ללא זכר לעננים, גם כשהאיר בקרו של יום ראשון.

גם גליל יום שני קמו הצבור בלילה ואמרו 'אשמורות' (סליחות), וילאחר תפלת שחרית הלכו לציון קדשו של צדיק נורא שהיה פעור דקות הליכה מצד מזרח לעיר, ובראשם צועד רבי שלמה מלאחי.

בהגיעם למקום החלו כל הצבור באמירת מספר פרקי תהלים, ואחרי כן נשמע קולו של רבי שלמה המכריז: 'רבי שלמה קהלאני, תעבור לפני התבה! רבי שלמה קהלאני היה תלמיד חכם צנוע, ענותן ושפל ברה. מיד בשמעו את הנוראתו של רבי שלמה, הזדעזעו כלו ואמר בקול: 'מי אני שאתפלל בעבור הצבור?'

אף חזקה עליו פקדת הרב, וכשפלו שפוף וכנוע נגש לפני התבה והכריז בקול כשפלו רטוב מבכי: 'רבונו של עולם, מי אני שאתפלל בעד הצבור... דמעות זלגו פנים מעיני כל הצבור, והוא התחיל בקטע הסליחה 'אל תקצה ה' עד מאד, ואל לעד תזכר עון'. אמירת קטע קצר זה ארכה לו קרוב לרבע שעה, וכל זאת משום התבוננות הנוראות שבכה הוא, ונרם לכל הצבור לבכות יחד עמו.

לפתע, באותו מקום ובאותו זמן, החלו רוחות עזות שהביאו בכנפיהם ענני גשמי ברכה. המותפללים לא הספיקו להגיע אל הבית, וכבר היו כלם רטבים עד לשד עצמותיהם מהגשמים הגואלים. שם שמים התקדש אז בצורה נוראה, כשפלם ראו כיצד הקב"ה עונה לתפלת גניו חביביו.

עד כדי כך הותיר הנס הגדול רשם עז, עד שהיו כמה ערבים שגנבו לפני כן דברי מאכל מיהודים מסומים, אף בראותם כמה חביבה תפלת היהודים אצל הבורא 'תברו, התבישו במעשיהם הרעים ובאו להחזיר את גנבתם, יחד עם בקשת סליחה מיהודים הנגנבים.

התודה והברכה לר' דוד תעשה הי"ו על ניקוד הסיפור והגהות.

מעשה נורא ארע עם הגאון רבי שלמה מלאחי זצ"ל, רבה של ד'מאר, בשנת בצורת שלא ירדו גשמים. וכה החל המעשה (פסוקי 'פרי צדיק').

הערבים החלו בתפלות והוציאו את כל אנשי העיר, אפלו את הנשים והילדים ואפלו את הצאן, והקיפו את העיר תוך אמירת תפלותיהם. הם שחטו כבשים וחקלו לעננים, כה במשך שבוע שלם כל יום, אף השמים ריקים מעננים.

השייף של ד'מאר, סייד עבדאללה, נראה ביום ששי צועד ישר לביתו של רבי שלמה, אב בית הדין. הוא היה נראה מרזג מאד: 'תשמע, אתם היהודים יכולים להוריד את הגשם בתפלותיכם, ואם לא תורידו גשם, אני אגזור על היהודים גזרות קשות!'

רבי שלמה הרגיעו, באמרו שהיהודים יעשו כל מה שהם רק יכולים בשביל להוריד גשם. כשהתאספו היהודים ביום ששי, לקריאת שיר השירים ולתפלה, ספר להם רבי שלמה באיזה מצב הם עומדים, ובקש משליח הצבור לומר איזו בקשת רחמים. כשהסתיימה התפלה פנה רבי שלמה אל הצבור ואמר להם: 'פעת היא שבת, לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים, ושמחו בשמחת שבת. אף בלילה, במקום להגיע לבית הכנסת בשעה שמים לפנות בקר, יגיעו כלם כבר בשעה שמים עשורה!'

ואכן, הצבור התאסף פלו בשעה היעודה, פאשר רבי שלמה פתח עם הצבור בקריאת מזמורי תהלים, בהשתפכות הנפש שזמשיכה עד לפני תפלת השחר עם הנץ החמה. רבי שלמה הרעיד בקולו את הצבור, באמרו לפני תפלת שחרית לצבור: 'שברו לבבכם לפני בורא עולם, שלא יאמרו: צנחו קמיה ולא אשגח בהון'. כלומר, שלא יאמרו הגוים שהיהודים צעקו לפניו ולא השגיח בתפלתם.

התפלה נאמרה ברגש ובהתעוררות, וכאשר הגיעו לשירת הים פתחו את ההיכל, וכל הצבור אמרו בעמידה את שירת הים באש קדש. הם חזרו על הפסוק 'תפל עליהם אימתה' וכו' שלש פעמים, כפי המקובל במצבים כאלה. רעד מיוחד עבר בצבור בעת שהנהיגם פתחו יחד במלת 'ברכה'. בסיום התפלה נשמע קולו המרגיע של רבי שלמה כשהוא אומר לצבור: 'לכו אכלו סעודה לשם שמים, וכשתסימו תבואו לבית הכנסת, אף במקום השיעורים הקבועים של שבת נקרא קלנו יחד שוב תהלים'.

'חדש בקרבי' 6 - החלו ההכנות!

בהתרגשות מרובה ובקורת רוח נתקבלה הידיעה בהיכלי התורה - הכוללים והישיבות הקדושות, על המפעל הגדול של כתיבת חידושי תורה במסגרת קרן 'חדש בקרבי', המתקיים זו השנה השישית, זאת לאחר הגדלת המיזם וההצלחה האדירה בשנה הקודמת.

זו כבר מסורת של חמש שנים ברציפות, מתקיים שנה מיזם כתיבת חידושי התורה מרן שליט"א קיבל בחיבה ובשמחה יתירה את הרבנים הגאונים, והאזין בקשב רב לסקירת פעולותיהם הנשגבות לעידוד וחזוק כתיבת חידושי תורה בקרב

הגדול שבמסגרתו נבחר נושא הלכתי עיוני שעליו נכתבים חבורות ומאמרים תורניים מופלאים על ידי טובי בני התורה. השנה הנושא הנבחר הוא הלכות יום טוב וחול המועד, כמפורט במודעה שבעמוד הבא.

אברכי הכוללים ובני הישיבות הקדושות.

במשך זמן ממושך נועצו הרבנים עם מרן שליט"א בשאלות הנוגעות לכתיבת המאמרים וקבלתם, ומרן שליט"א ירד לפרטי הדברים והכריע בדקדוק כיצד לנהוג. כך, לדוגמא, כיון שכל אחד ואחד מהשולחים זוכה במלגה כספית מכובדת, נשאל מרן שליט"א אם להעדיף אברכים על פני בחורים ולהעניק להם מלגות גדולות יותר, וכן כיצד יש לנהוג כאשר ישנם כמה תלמידי חכמים שמאמריהם ראויים לזכות במקום הראשון - את מי יש לבחור מביניהם.

לאחר דקות ארוכות בהן הראה מרן שליט"א חביבות ניכרת לרבני הארגון שליט"א, מתוך הכרה בחשיבות המפעל האדיר, בירך בחום את כלל המשתתפים בברכת ברכה והצלחה, ובשפע סיעתא דשמיא מרובה בכל פעולותיהם הכבירות להרמת קרנה של תורה.

רבני הארגון שליט"א מוסרים כי גם בשנה זו כבר החלו ההכנות במערך לוגיסטי גדול ומסועף, כך שכל בן תורה יוכל לשלוח את חידושי תורתו ולהצטרף ללגיזונו של מלך, וזאת כמובן כאשר כל פרט ופרט נבחן ונבדק על ידי הגורמים המוסמכים ובהכוונת דעת תורה.

תגובות ומכתבים

דאסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה והוי בגדר מעילה. ועיין בספר כיצד מברכים להגרא"צ הכהן שליט"א עמ' קל"ט, בירור הענין כדת וכדין.

לוי יצחק גייגר

רציתי להתייחס לשאלה לגבי החקירה בדין ברכת הנהנין. זכורני שיש ראיה מדין אונן שפטור מברכת הנהנין, דזה הוי ביטול מצוה כי פטור מהמצוות (וכמדומני שזו ראייתו של רבי עקיבא איגר), ואילו הוי איסור לא שייך להכשילו באיסור. אולם מאידך, הלשון בגמ' היא

רוצים שתגובתכם תתפרסם כאן? שלחו לכתובת המערכת HB0548410475@gmail.com

קרן ש"י

הקדש ע"ש שלמה ויהודית תעשה ז"ל

הקרן הוקמה על ידם להנצחתם ולמטרות צדקה, למען שדרוג מחלקות ילדים בבתי חולים, לפיתוח מוסדות לילדים בסיכון, ועבור חגיגות בר מצוה לילדים ממשפחות מצוקה.

מחברים ומתחברים!

מעוניין להיות שגריר שלנו, ולהפיץ עלונים באזור מגוריך? לפרטים ניתן לפנות למערכת:

במייל: HB0548410475@gmail.com טל': 054-8410475

הודעה משמחת!

הננו שמחים להודיע לציבור בני התורה על חלוקת מלגות

ע"י קרן 'חדש בקרבי' בנשיאות

הרה"ג רבי **מרדכי יצהרי שליט"א**

אשר ינתנו לכותבי חידושי-תורה בנושא

יום טוב

כתיבה עיונית אליבא דהלכתא

דרגה א' **5000** ₪

דרגה ב' **2000** ₪ x 5

דרגה ג' **1000** ₪ x 5

דרגה ד' **500** ₪ x 40

דרגה ה' **200** ₪ x 200

הזכייה במלגות תקבע עפ"י החלטת ועדת הרבנים בראשות

הגאון רבי **פנחס קורח שליט"א**

הגאון רבי **אהרן חדד שליט"א**

הגאון רבי **ערן חבה שליט"א**

הגאון רבי **עמרם פריד שליט"א**

1. את החידו"ת יש להעביר מוקלדים בקובץ וורד בין 4-5 עמודים בלבד!
לדוא"ל: HB0548410475@gmail.com חובה לצרף פרטים אישיים: שם, טלפון, כתובת,
גיל ומקום לימודים. פרטים בטל' 054-8410475 בשעות 22:30-21:30
2. מועד אחרון לשליחת חידושי התורה: ט"ו בשבט תשפ"א.
3. מיועד לאברכי כולל ולבחורי ישיבות גדולות בלבד.
4. כל משתתף יקבל ש"י.

המעוניינים להיות נציגים בכולל / בישיבה ייצרו קשר בטלפון או במייל הנ"ל